

Församlingar 1626–1929

De sju svenska församlingsbildningarna utomlands liknade på många sätt församlingarna inom landet. Utlandsförsamlingarna skulle erbjuda svenskar i utlandet gudstjänst och församlingsverksamhet på det egna språket. De har tillkommit under lång tid och har sina rötter ända tillbaka till 1600-talet. Församlingarna är (tillkomstår inom parentes) Sofieförsamlingen i Paris (1626), Ulrika Eleonora församling i London (1710), Gustafs församlingen i Köpenhamn (1901), Victoriaförsamlingen i Berlin (1903), Margaretaförsamlingen i Oslo (1911), Olaus Petriförsamlingen i Helsingfors (1922) och svenska församlingen i Buenos Aires (1929). De som etablerades runt förra sekelskiftet tillkom med motiv som både var religiösa och nationalistiska, typiska för tidsperioden.

Julklapparna betydde mycket för dem som var långt hemifrån eftersom det på den tiden inte fanns möjlighet att ha kontakt med sina nära och kära under julen. Det blev en högtidsstund när paketen öppnades och man läste det brev som oftast fanns med från givaren någonstans i Sverige. "Till en okänd sjöman"...

De våra i främmande länder

Under många år var julklappar till sjöfolket en stor sak. Syföreningar runt om i Sverige sydde, virkade och stickade vantar, mössor och annat användbart till sjömännen som inte kom i land under julen. Dessa skickades sedan till utlandskyrkans kansli i Uppsala där tusentals paket packades i stora trälådor och skickades med båt eller lastbil till sjömanskyrkorna runt om i världen. Därifrån överlämnades de till sjömännen i samband med att sjömansprästen besökte besättningen ombord för att lämna julhälsning och hålla julgudstjänst eller vid julfirandet på sjömanskyrkan för dem som kunde komma dit. På bilderna ser ni en provkarta på julklappar, syföreningen i Skellefteå landsförsamling och Uppsala ca 1930 när julklapparna packats för att skeppas ut inför kommande jul.

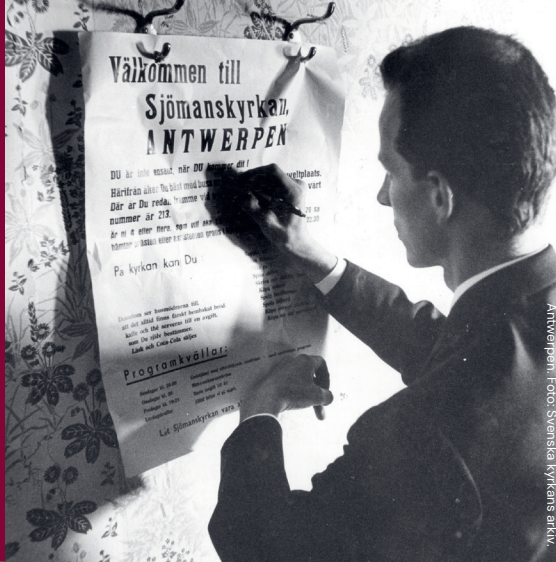

Svenska kyrkan

Traditioner & ekonomi

Genom historien har julfester, julbasarer, lucia och annat som hör svensk kultur och identitet spelat en stor roll i de svenska kyrkorna runt om i världen. Ett tillfälle att samlas för gemenskap, men också för arbete. Julbasarernas ekonomiska roll för utlandskyrkornas överlevnad skall inte underskattas. Det oftast enastående ideella engagemang som görs år efter år ger en ordentlig – och absolut nödvändig – inkomst till kyrkornas verksamhet. Att få sprida ljus i mörkret och bevara en del av sin svenska identitet genom lucia, få samlas kring krubban, lyssna till prästens julpredikan och tillsammans inta en måltid med kända smaker betyder mycket för svensken långt borta från sitt hemland. Kyrkan är, och har genom mer än 400 år varit, en viktig kulturbärare.

Sjömännens trygga hamn

Den förste svenske sjömansprästen skickades ut 1709 till Konstantinopel. Här startade också svensk sjömansvård av EFS 1869. EFS sjömansmission stöddes av nyevangeliskt väckta och motivet för verksamheten var att omvända sjömännen till ett kristligt liv. Däremot var förståelsen för sociala insatser begränsad. Den sjömanskyrkoverksamhet som inleddes inom Svenska kyrkan hade en annan karaktär. Sjömännens sociala behov sattes i centrum och kyrkans insatser blev beroende av dessa behov i en folkkyrklig ansats. Evangeliet skulle ges till allt svenskt sjöfolk tillsammans med en social omvårdnad. Båtbesök kombinerades med lärum och bibliotek, så småningom bussar som körde sjömännen från båt till sjömanskyrka och erbjöd en miljö bortom hamnkrogar och prostitution.

**Svenska
kyrkan**

Närvarande – mitt i livet

När människor befinner sig utomlands finns ofta ett främlingskap i och med att man inte på samma sätt som hemma har kännedom om lokala lagar, regler och sjukförsäkringssystem och modersmålet är ersatt av ett annat språk. Det diakonala samhällsansvaret innebär att utlandsförsamlingarna och dess medarbetare tar ett avsevärt ansvar för människor med svenskspråkig identitet som är nödställda och befinner sig i utlandet. Det kan till exempel handla om dödsfall och olyckor, om missbruk, att de är utsatta för brott som våldtäkt eller dömts till långa fängelsestraff. I samverkan med utlandsbeskickningarna verkar utlandsförsamlingarna och utför ett omfattande och av UD uppskattat arbete till människors stöd.

**Svenska
kyrkan**

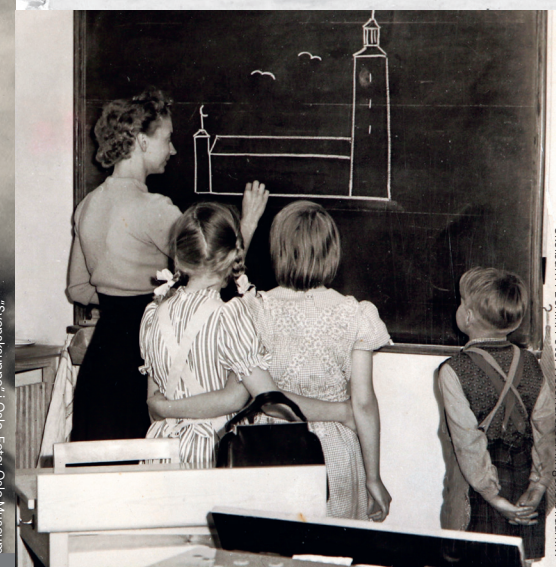
Svensksuppe i Oslo. Foto: Oslo Museum.

Strömi i Rotterdam. Foto: Svenska kyrkans arkiv.

Svensksuppe i Oslo. Foto: Oslo Museum.

Skolbarn i Berlin. Foto: Victoriaströmningens bildarkiv.

Nedbrunnen kyrka i Berlin. Foto: Victoriaströmningens bildarkiv.

Krigsåren i Europa

Redan under 1600-talet, när Sverige var i mångåriga krig, sändes präster ut med svenska sjömän och soldater. Under 1900-talets krigsår i Europa fick flera svenska församlingar en betydande roll. För att nämna några konkreta handlingar: i Oslo blev kyrkans lokaler matplats för tusentals barn som varje dag fick äta "svensksuppe", i Berlin samarbetade såväl kyrkoherde Forell som Perwe med motståndsrörelsen genom förfälskande av identitetshandlingar och intyg. Svenska kyrkor förstördes i bombanfall, men på flera håll fanns handlingskraftiga medarbetare, såsom prästen Hjorth i Rotterdam, som tack vare gömda försäkringspapper såg till att få ersättning för återuppbyggnad. I Hamburg skedde distribution av matpaket, skänkta av Svenskar i världen (SVIV), till bofasta svenskar.

**Svenska
kyrkan**

Sommarkollekt

till våra ungdomar världen över
Gåvopostgiro 90 16 03-1

Svenska kyrkan i utlandet

Artfisch ur Svenska kyrkans arkiv.

Aten Foto: Arne Larsson.

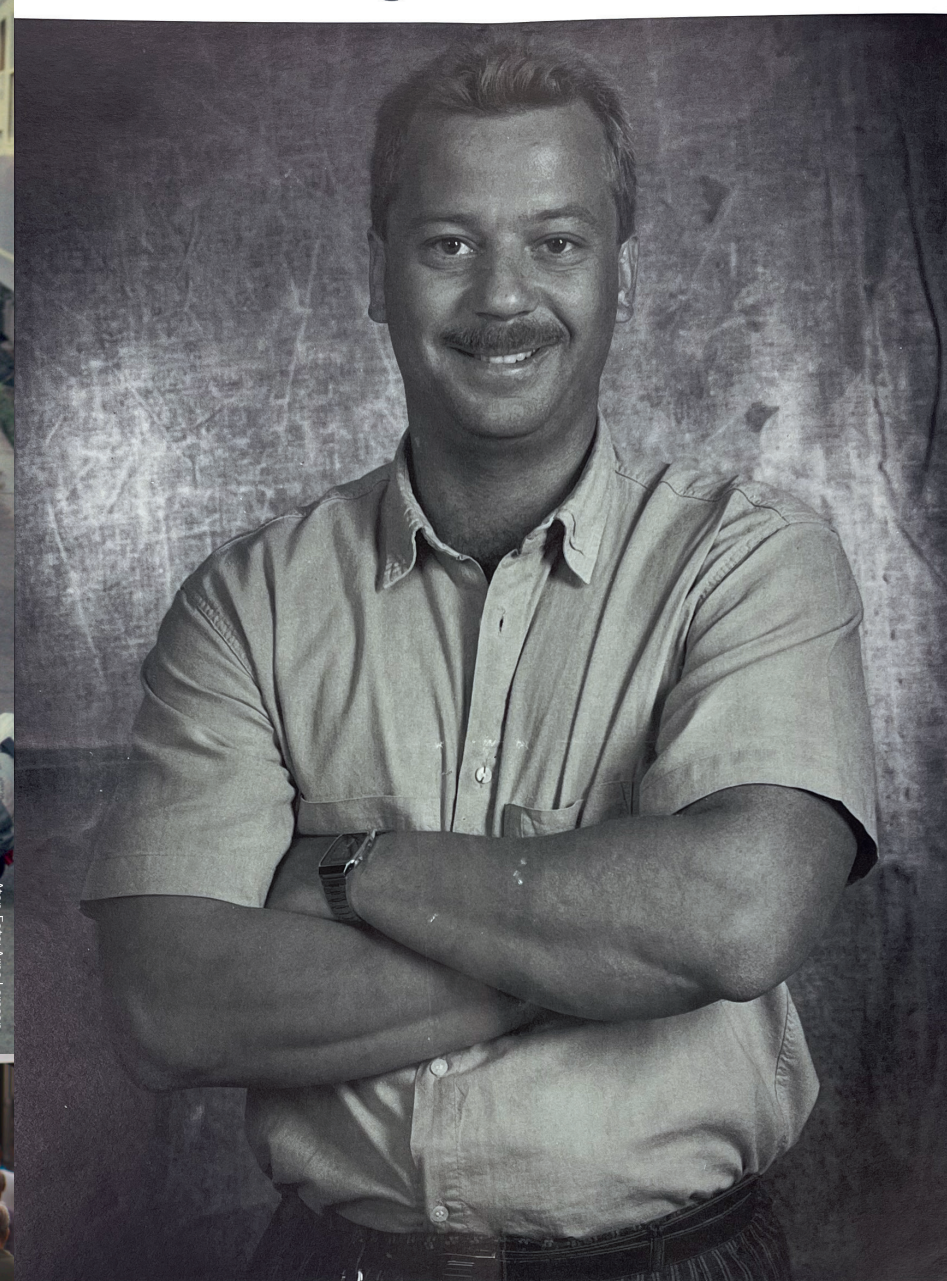

Spanien, Foto: Lena Sjöström.

Wien, Foto: Carl Anders Nilsson.

Gör som långtradarchaufförerna

Besök din kyrka utomlands

Svenska kyrkan i utlandet — SKUT

Artfisch ur Svenska kyrkans arkiv.

Turister & chaufförer

På 1950-talet inleddes utvecklingen av charterturismen. Resorna gick inledningsvis först till medelhavsländerna och till de spanska Kanarieöarna för att senare sträcka sig till andra länder, däribland Thailand. Den grundläggande principen var att Svenska kyrkan följde sina medlemmar på deras färd ut i världen. Det kom även att visa sig att öppenheten för kyrkan var betydligt större än hemmavid och kyrkan, som en svensk utpost, kom att samla människor som inte annars var kyrkobesökare. Genom verksamheten på turistorterna upptäckte många Svenska kyrkan på ett nytt sätt; kyrkan var öppen, välkomnande och social. Den var stödjande när det behövdes. Det gav Svenska kyrkan en goodwill av stora mått.

**Svenska
kyrkan**

Mobila präster

Lokalt ansvarstagande har resulterat i nyare utlandsförsamlingar. Regionalkyrkan i Schweiz startade lokalt och var från början mobil med gudstjänster och samlingar i landet. Under de senaste tio åren har en centralt organiserad mobil verksamhet etablerats. I uppdraget för de mobila prästerna ingår uppsökande verksamhet, gudstjänster, sakramentsförvaltning och ett samhällsansvar i samverkan med ambassader, konsulat och utlandsbeskickningar, vilket innebär ett av UD uppskattat arbete till människors stöd. Lokalt svarar frivilliga för det praktiska arrangemanget. Svenskar som bor långt från platser där det finns en svensk församling får möjlighet att delta i kyrkoårets högtider, få sina barn döpta och ha någon att tala med. Arbetssättet stämmer väl överens med Svenska kyrkans kyrkosyn.

Old Sweden Church, Delaware. Foto: Svenska kyrkans arkiv.

Gudstjänst i Gwynia. Foto: Svenska kyrkans arkiv.

Vigsel i Gwynia. Foto: Magnus Aronson.

Gudstjänst i London. Foto: Joakim Carlström.

Dop i New York. Foto: Magnus Aronson.

Konfirmation i Lima. Foto: Björn Edbergren. Svenska kyrkans arkiv.

Gudstjänst i New York. Foto: Magnus Aronson.

Gudstjänst i Iorrevia. Foto: Magnus Aronson.

Gudstjänst i Paris. Foto: Magnus Aronson.

Församlingsliv

Församlingarna och andra verksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet har till uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Arbetet inom Svenska kyrkan i utlandet har liknande inriktning som arbetet i en församling i Sverige. Dock är missionsaspekten särskilt accentuerad, då människor som kan ha varit likgiltiga för Svenska kyrkan på hemmaplan möter församlingar som i ord och i handling tar sig an människor i olika, inte sällan svåra, situationer, som därmed får en förnyad erfarenhet av evangeliet. Det diakonala samhällsansvaret är omfattande och en väsentlig del av utlandskyrkans arbete. De med svenskspråkig identitet i utlandet är subjekt i verksamheten, och deras engagemang och behov utgör i hög grad utlandskyrkans församlingar och dess verksamhet.

**Svenska
kyrkan**